

**A gazdasági fejlődés és
fenntarthatóság összeegyeztetése
mint politikai kihívás
*„kereszténydemokrata szemmel”***

Bencsik János

Fenntartható fejlődés bizottság alelnöke

Gazdasági bizottság tagja

Műhelykonferencia

Parlament - Delegációs terem

2014. Június 4.

Morális/kulturális alapvetés

A világ Isten alkotása

- **Az emberek Isten nagylelkűségének egyenjogú teremtményei, és egyenlő joguk van az Ő gondviselésére.**
- **Az embernek fizikai szükségletei vannak, és ezek kielégítésétől függ szellemi és lelki fejlődése is.**
- **Isten e szükségletek kielégítését az ember erejének megfeszítésétől tette függővé: munkaképességet és munkakötelességet adott neki.**
- **A teremtésben való segítségére képesítette.**
- **Isten nem kívánja az embertől, hogy valamit a semmiből teremtsen elő, hanem a munka képességével és kötelességével együtt megadta neki a munka anyagát is.**

A munka anyaga: a Föld

- **Az ember csak a Földön és a földből tud élni**, és a többi elemeket, mint a levegőt, a világosságot és a vizet is csak a föld révén használhatja.
- Mint egyenjogú teremtménynek egyenlő joga van a Mindenható gondviselése mellett élnie életét, s közben szükségleteit kielégíteni: tehát **minden embernek egyenlő joga van a föld használatához**.
- Minden olyan társadalmi és gazdasági berendezkedés, amely ezt az egyenlő természeti erőforrás használatot gátolja, erkölcsstelen.

A természeti erőforrások monopolizálása a néptömegek nyomorát fokozza

„szervezett lopás korszaka”

- **Az élet legszükségesebb erőforrásainak magánkézből történő korlátlan összpontosulása** az, amely sok emberben azt a gondolatot szüli, hogy Isten egy kontár, vagy egyáltalán nem is létezik.
- **Ezen monopóliumok szabályozatlan átengedése a pusztító érdekek számára a Teremtés törvénykönyve elleni nyílt lázadás**, és a nemzet közösségének kifosztása, életerejének meggyengítése.
- **A rabszolgaság még nincs megszüntetve, az egyre alattomosabb formában terjeszkedik és virágzik.** – Már nem kellene szögesdrótok és fegyveres őrök. Elegendő a széles néptömegek természeti erőforrás monopóliumoktól történő megfosztása.
- **Jelszava:** végezz nem szeretem munkát és vásárolj felesleges dolgokat!

Hanyagló létfeltételek

Szembe helyezkedtünk a Teremtés Rendjével

- Kvantitatív módon is kimutatható éghajlati módosulás.
- **Ökoszisztéma szolgáltatások degradációja.**
- Erőforrás- és ásványkészlet szűkösség.
- **Ivóvíz ellátási és élelmezési kockázatok.**
- **Társadalmi egyenlőtlenség lendületes növekedése.**
- A pénzügyi, gazdasági, politikai, informatikai, kommunikációs erőforrások erőteljes koncentrációja.
- **A természeti erőforrások feletti rendelkezés jogának felülírása a tőkeérdekek által.**
- Az intézményesített **bizalmi tőke megrendülése.**
- Geopolitikai instabilitás fokozódása.

A társadalom és a gazdaság ide-oda ráamol a természetes rendszerekben

- A fosszilis energiahordozók rendszerbe állítása óta **(1750)** **megtízszereződött a földi lakosság.**
- **Megnövekedett** az emberi civilizáción **átáramló anyagmennyiség.**
- A természeti alrendszerekben végrehajtott változtatások a *visszacsatolásokon keresztül megváltoztatják egymást* és a hierarchiában magasabban lévő rendszerek stabilitását.
- **A magasabb rendszerek késleltetve, nagy léptékű változásokon át keresik az új egyensúlyi állapotot.**
- Az emberi társadalom és a gazdaság egyre gyorsabban pakol ide-oda, mely tevékenységet *technológiai fejlődésként határoz meg.*

Már az örökölt tőkéhez is hozzányúltunk

- *A megújuló természeti alrendszerek közti tartamos anyagáramlás nem más, mint a természeti tőke „alszámláinak” a kamata.*
- Ezek a kamatok táplálják a társadalmi tőke alszámláit.
- *A természeti alrendszerekből kivont erőforrások már meghaladják az éves kamat mértékét.*
- *A globális tőkegazdaság már nem a kamatokból él, hanem hozzányúlt az örökölt tőkéhez, s elvonja a társadalmi alrendszer jussát is.*
- *A természeti környezetből kivont erőforrások felhasználása nem tükrözi az emberiség térbeli és időbeli eloszlását.*
- *Az erkölcsfogyatékos és pénzbeteg globális gazdaság egyre nagyobb tempóban rámol ide-oda a természetes és társadalmi alrendszerekben, miközben a földi lakosság nagy részét mélyszegénységbe taszítja.*

Régi-új értékrend

Értékváltásra van szükség

- A jövőbeni fejlődést nem lehet a természeti erőforrások korlátlan felhasználására, a társadalmi erőforrás-megújító intézményrendszer leépülésére, illetve a pénzügyi eladósodásra alapozni.

A belátáshoz
vizont kellő
tájékozódás,
összefüggésekben,
rendszerben
történő
gondolkodás
szükséges.

Régi-új értékek

- **Mértékletesség és takarékoság**
- **Egészséges önbizalom és egymás iránti bizalom**
- Kitartó munka
- Találékonyág: egészséges életösztön és józan ész
- Személyes felelősségvállalás
- Értékteremtő együttműködés
- Mások hasznára történő értékteremtés
- **Közösségi érzület – lelki infrastruktúra**
- **Egészség és tudás megőrzése/fejlesztése – szellemi infrastruktúra!**

Rendszerszemlélet

Erős stratégiai alapok – gyengébb politikai elköteleződés

Alaptörvény

Nemzeti Vidék Stratégia

Nemzeti Energia Stratégia

Nemzeti Fenntartható Fejlődés Keretstratégia

Második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia

Hazai Dekarbonizációs Útiterv

Nemzeti Alkalmazkodási Stratégia

Rendszerszemléletre van szükség

Újra fel kell ismernünk az egymásba foglalt rendszerek természetét: a gazdaság a társadalom alrendszere, amely pedig a természet adta kereteken belül működhet.

Növekedés

Fejlődés

Fejlesztéspolitikai mérce: össztársadalmi hasznosság

- A rögzített célok megvalósítását úgy kell összerendezni, hogy a rendelkezésre álló szűkös források össztársadalmi szempontból a legnagyobb haszonnal párosuljanak.
- A közjó érdekében a fejlesztés növelje a települési/térségi autonómiát, tartalmazzon hazai hozzáadott értéket, hazai munkaerőre és beszállítókra alapozódjék, segítse elő a nemzetközi piacokra való kijutást, bizonyuljon üzletileg is fenntarthatónak, kapcsolódjon össze a vidék felzárkóztatásával.

Fenntarthatósági kritériumok

Nincs szabad rablás!

- **Befektetés a természeti tőkébe:** természeti kincseink megőrzése és tartamos használata, melynek során **meg kell határoznunk a létalapok igénybevételének megkerülhetetlen kritériumait,** melyeknek a létalapok versengő igénybevételére kell útbaigazításul szolgálniuk.
- **A helyi természeti, társadalmi, kulturális adottságokat figyelembe vevő, sok lábon álló helyi gazdaságok szöveteként kialakítása.**
- *A következő 6-8 évben megpróbáljuk lemodellezni a Tatai-medencében.*

Fenntarthatósági kritériumok meghatározása

- Biomassza esetében erdei faválasztékolási, és átalakítási határfok előírások megadása.
- Geotermia esetében differenciált visszatáplálási kötelezettségek, és kaszkádrendszer előírása.
- A tervezéshez elengedhetetlen egy **természeti erőforrás kataszter összeállítása.**
- *Figyelemmel kell lenni arra, hogy a 2014-20 közötti uniós források igénybevételének feltételei között szerepel az éghajlatvédelmi szempontok érvényesítése.*

Természeti Erőforrás Kataszter (TerEK)

- > A természeti erőforrások egészére vonatkozó, azok aktuális mennyiségi és minőségi jellemzőit tartalmazó egységes, járási és települési szintű adatbázis.
- > Bemutatja, hogy elsődleges létalapjainknak, továbbá a megújuló energiahordozók készleteinek felhasználhatóságát milyen természeti, környezeti és jogi, szakpolitikai feltételek korlátozzák.

A túlélés/fenntarthatóság...

- Az erkölcsi cselekvésen áll vagy bukik.
- **Meggyőződünk-e a jó és a rossz létezéséről és képesek vagyunk-e a kettő megkülönböztetésére.**
- Felismerjük-e átháríthatatlan felelősségünket cselekedeteinkért.
- **Azt kellene elhinnünk és elhítenünk, hogy létrehozni jobb, mint elfogyasztani, hogy segíteni jobb, mint legyőzni.**
- **A „javító programot” önmagunkban kell először elindítani.**
- Harmóniát és békességet teremtünk magunkban, s ezt a harmóniát visszük át környezetünkre.
- **Mert először vannak a belső dolgok, és csak azután jönnek a külsők. Az ember először saját bensőjét tegye rendbe, mielőtt a világban kezd tevékenykedni.**

Dekarbonizációs Útiterv

Hazai Dekarbonizációs Útiterv küldetése

A HDÚ küldetése olyan **tervezési mechanizmus elindítása**, amely lehetővé teszi, hogy a **versenyképesség, a jól-lét, a technológia-váltás** és az **éghajlatvédelem** szempontjainak kiegyensúlyozott figyelembevételén nyugvó kibocsátás-csökkentési úton járuljunk hozzá a hazai zöldgazdaság fejlesztéséhez és a nemzetközi dekarbonizációs terhek megosztásához.

Hajtóereje nem a nemzetközi kötelezettségek teljesítése, hanem **a fenntarthatóság felé való átmenet nemzetstratégiai céljainak elérése: fosszilis tüzelőanyagoktól történő függés mérséklése, anyag- és energiatakarékos technológiák térnyerése, megújuló energiaforrások elterjedése.**

Specifikus célok

Az üvegházhatású gázok hosszú távú kibocsátás-csökkentésének specifikus céljai

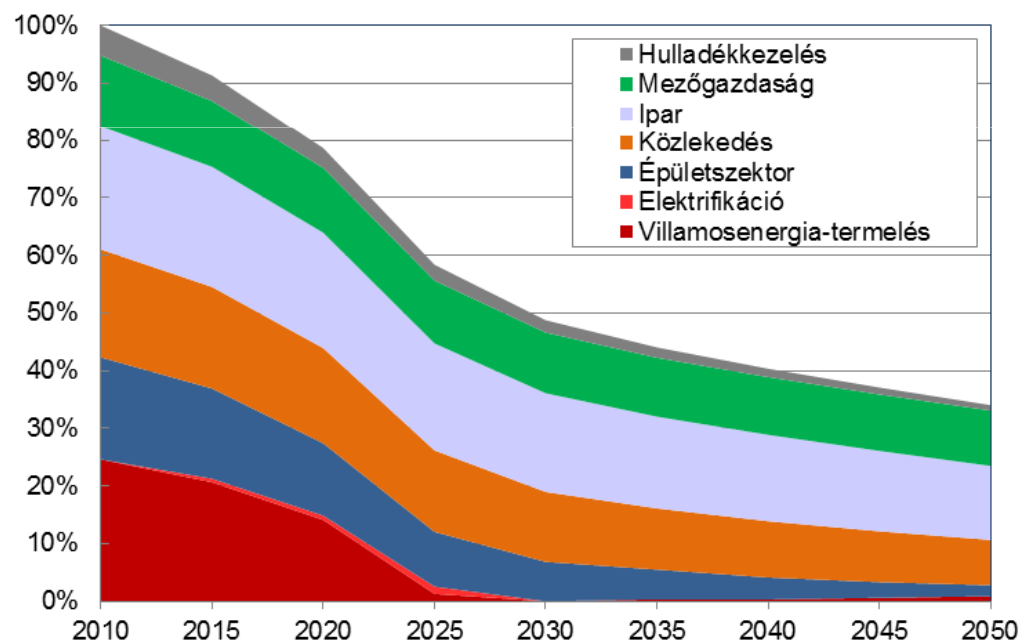
- > **A fosszilis energiahordozók kiváltásának elősegítése.**
- > Az **energiahatékonyság** növelése és az **energiatakarékosság** előmozdítása.
- > Azon technológiák, szolgáltatások és fogyasztói szokások elterjesztésének ösztönzése, melyek a természeti erőforrások igénybevételének mérséklése révén és a **zárt anyagforgalmú rendszerek alkalmazásával** segítik a karbonszegény gazdaság felé való átmenetet.
- > A dekarbonizáció zöldgazdaság-fejlesztési eszközként való megjelenítése.
- > A **szén-dioxid természetes nyelőkapacitásainak megerősítése**, valamint elnyelése, anyagában történő hasznosítása és a geológiai közegben történő megkötés technológiai lehetőségeinek vizsgálata.
- > **Kutatások, fejlesztések, innovációk, demonstrációs projektek támogatása.**

Az átmenet lehetőségei egy alacsony karbontartalmú gazdaság felé: szektorális minimum és maximum ÜHG-kibocsátási pályák nemzetgazdasági összesítése

Főbb következtetéseink:

- > A maximum ÜHG pályák esetében a nemzetgazdaság kibocsátása gyakorlatilag szinten marad illetve 2040 után kis mértékben (10%) csökkenhet.
- > **A minimum pályák összegzése alapján elvi szinten(!) 2050-re egy közel 70%-os dekarbonizációs szint is elérhető lehet.**
- > A **közlekedés**, az **épületszektor** és a hulladékgazdálkodás kibocsátása mindkét esetben csökken, ennek mértéke elsősorban a pénzügyi és szemléletformálási ösztönzők függvénye.
- > **A gazdasági növekedés két hajtóereje, az ipar és a mezőgazdaság, nem tud jelentősen hozzájárulni a dekarbonizációs törekvésekhez a nem megfelelő irányba ösztönzött termelési szerkezet kialakítása miatt.**

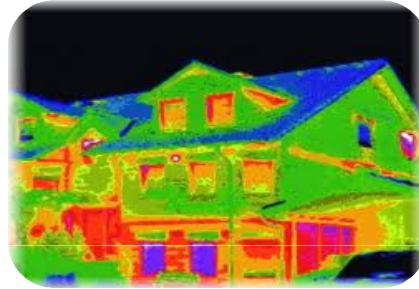
A szektorális minimum ÜHG-kibocsátási pályák nemzetgazdasági összesítése (2010=100%)

Ágazati cselekvési irányok és feladatok meghatározása

Villamosenergia-termelés

Épületek

Ipar

Hulladékgazdálkodás

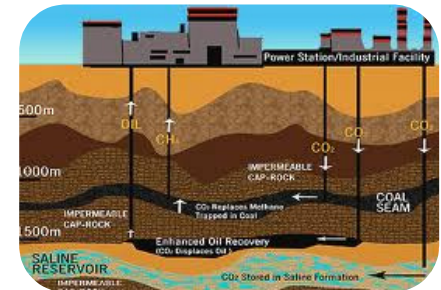
Közlekedés

Mezőgazdaság

Erdők szénmegkötése

**Szén-dioxid
leválasztás, tárolás,
hasznosítás**

Ajánlások, javaslatok a Hazai Dekarbonizációs Útiterv végrehajtási keretrendszeréhez

1. A HDÚ fő végrehajtási eszközét az Éghajlatváltozási Cselekvési Terv Dekarbonizációs Programja képezi, mely többek között tartalmazza:
 - a) a hazai mitigációs forgatókönyvek és intézkedések költség-haszon viszonyait feltáró, a cselekvés és nem-cselekvés költségeit feltérképező elemzést,
 - b) a jelentős ÜHG kibocsátás-csökkentési potenciállal rendelkező ágazatok szakmapolitikai programjainak értékelési módszertanát,
 - c) a HDÚ előrehaladását nyomon követő indikátorok kialakítását,
 - d) a tárgyidőszakban megvalósuló, a HDÚ cselekvési irányainak megfelelő intézkedések, beavatkozások bemutatását,
 - e) a „Szén-dioxid Leválasztás, Tárolás és Hasznosítás Nemzeti Konceptiója” c. stratégiai dokumentumot.
2. Az ágazati, területi és horizontális stratégiai tervdokumentumokban gondoskodni kell a HDÚ céljainak és cselekvési irányainak figyelembevételéről.

Elindított munkálatok - 2014

- A **NATÉR** létrehozásának folytatása (határidő: 2016)
- A **Természeti Erőforrás Kataszter (TEREK) konceptcionális és megvalósíthatósági tanulmányának elkészítése**
- **NAS cselekvési terveinek megalapozása:** mezőgazdaság, vidékfejlesztés, természetvédelem, energetikai infrastruktúra, turizmus
- Önkormányzati, járási szintű **alkalmazkodási stratégiák készítésének módszertani megalapozása**
- **Dekarbonizációs pályák finomhangolása**
- A *Tatai-medence hidrogeológiai modellezése, a visszatérő források alkalmazkodási célú hasznosítási lehetőségeinek feltárása*

**A politika számára a legnagyobb
kihívás: a magunk fajták jelenléte**

Közös jövőnk mindannyiunk felelőssége

***A nemzeti összetartozás: sors- és
kockázatközösség!***

Nincs alternatíva – csak kerülő utak

A fenntarthatóságnak csak egyetlen útja létezik: **a bizalom és a szeretet útja.**

Az életem csupán annyit ér, amennyit elcseréltem magamból, de abból is csak annyit, amennyiben szeretet is lakozott.